

ВІДЗИВ

**офіційного опонента кандидата педагогічних наук,
Марценюк Ірини Петрівни на дисертаційну роботу**

Миронюк Тамари Миколаївни

на тему: «Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів біології засобами інноваційних технологій в умовах освітнього середовища вищого навчального закладу»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійного навчання

Державні документи, які стосуються освіти в Україні надають пріоритетності усебічно розвиненій особистості, становлення її духовного, психічного та фізичного здоров'я. Найважливішими стратегічним, пріоритетним, значущим та вкрай назрілим завданнями вищої школи є формування відповідального ставлення до здоров'я як найвищої індивідуальної і суспільної цінності, пошук шляхів удосконалення процесу збереження, зміцнення й формування здоров'я молодого покоління та їх ефективного використання в життєдіяльності кожної особистості. Ураховуючи ці завдання, Миронюк Т. М. поклала в основу дисертаційної роботи проблему формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів біології засобами інноваційних технологій в умовах освітнього середовища вищого навчального закладу. Саме комплексне дослідження та вирішення цієї проблеми у процесі навчання майбутніх учителів біології зумовлюють актуальність дослідження, яка обґрунтована автором на достатньо переконливому рівні, а тема дослідження є актуальною і спрямованою на розв'язання назрілих потреб вищої освіти.

Визначаючи закономірності розгляду поставленої проблеми, автором досить виважено обґрунтовано її важливість і актуальність через визначення суперечностей, які обумовлені потребами суспільства до здоров'язбережувальної компетентності педагогів і недостатньою науково-теоретичною розробленістю проблеми її формування у майбутніх учителів біології. Відповідно до мети та

гіпотези, а також дотично до об'єкта і предмета дослідження здобувачем чітко визначено завдання, які успішно реалізувалися на засадах компетентнісного, системно-синергетичного, аксіологічного, особистісно-діяльнісного та середовищного підходів до вирішення поставленої проблеми.

Безумовно, представлене автором дослідження має наукову новизну. Ті позиції, які в ній сформульовано, безперечно, відповідають дефініції «уперше» і полягають у тому, що обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів біології засобами інноваційних технологій та розроблено модель формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів біології в умовах освітнього середовища вищого навчального закладу.

Варто наголосити на практичному значенні результатів дисертаційної роботи. Автором розроблено та впроваджено в навчально-виховний процес вищих навчальних закладів діагностувальну методику для виявлення рівнів сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів біології; удосконалено програми дисциплін «Вікова фізіологія і шкільна гігієна», «Анатомія людини», «Методика викладання курсу «Основи здоров'я»», «Основи валеології». Окрім того дисертанткою видано авторський спецсеминар «Здоров'язбережувальна компетентність особистості» та методичні рекомендації для викладачів з організації позааудиторної роботи зі студентами здоров'язбережувального спрямування.

Вдалим, на нашу думку, є ґрунтовний за науковим навантаженням *поділ дисертації на структурні одиниці* – розділи і, зокрема, підрозділи кожного із них органічно поєднані між собою та вирізняються чіткою логікою викладу змісту дисертації. Відзначаючи найсуттєвіші здобутки представленої Миронюк Т.М. роботи, великої уваги, насамперед, заслуговує глибокий науково-теоретичний аналіз проблеми у філософській, психолого-педагогічній, медико-біологічній літературі та практичному досвіді, чітко визначено категоріальний апарат дослідження. Так, у першому розділі дисертаційної роботи автором здійснено активні пошуки у розкритті педагогічного напрямку у дослідженні здоров'я та

висвітлено потребу збереження здоров'я за підтримки висновків багатьох зарубіжних й вітчизняних науковців.

Детальний аналіз наукових трактувань та узагальнення поглядів дослідників на сутність понять «здоров'язбереження», «здоров'язбереження студентів», «компетентність», «професійна компетентність майбутнього вчителя» в педагогічному аспекті, дозволив обґрунтувати дисертантці авторське визначення сутності та структури поняття «здоров'язбережувальна компетентність студентів» (ст. 44). Виконано цей аналіз досить кваліфіковано, з більшістю висновків авторки ми погоджуємося.

До досягнень роботи слід віднести зроблений дисертанткою ретельний аналіз й спробу удосконалення змісту, форм, методів і навчально-методичного забезпечення професійної підготовки студентів біологів, які мають використовуватися для кращого формування їх здоров'язбережувальної компетентності.

Зауважимо, що опираючись на здобутки науковців, дослідниця достатньо компетентно обґрунтовує роль освітнього середовища ВНЗ, що впливає на особистісно-професійний розвиток майбутніх учителів біології та забезпечує найкращу атмосферу та спеціальні умови для формування їхньої здоров'язбережувальної компетентності.

Як позитивне хочемо відзначити, що на основі проведеного аналізу, дисертанткою виокремлено такі компоненти освітнього середовища як предметний, просторовий, організаційно-змістовий, соціально-психологічний (табл. 1.1 ст. 57). Найбільш важливими показниками, на думку авторки, для розвитку здоров'язбережувального освітнього середовища ВНЗ є: широта, інтенсивність, узагальненість, когерентність, активність, мобільність, здоров'язбереження (табл. 1.2, ст. 59).

У другому розділі дисертаційної роботи здобувачем проаналізовано реальний стан досліджуваної проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів біології у вищих навчальних закладах. Уточнено критерії, показники й на основі цього охарактеризовано рівні

сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів біології, представлено їх якісні та кількісні характеристики.

Експериментальна частина дослідження є достатньою за обсягом й представлена цілком логічно. Проведена автором значна наукова робота прослідковується у розробці діагностичних методик для виявлення означених рівнів, що є безперечним науковим доробком авторки дослідження. Як позитив, відзначимо чіткий опис завдань констатувального експерименту до кожного показника в межах кожного критерію, прискіпливий аналіз результатів дослідження за виокремленими рівнями, які дослідниця спочатку охарактеризувала якісно, а потім подала їх кількісний аналіз. Заслуговує на увагу ґрунтовно проведений констатувальний експеримент на досить суттєвій вибірці учасників освітнього процесу навчальних закладів.

Важливою і логічно вибудованою видається нам описана програма формувального етапу експерименту, подана автором у третьому розділі: представлено поетапну реалізацію педагогічних умов, поданих у моделі, яку реалізовано в три взаємопов'язані етапи: на організаційно-мотиваційному, змістово-технологічному, результативно-діяльнісному з формулюванням спільної мети, принципів, підходів.

Розроблена дисертанткою модель передбачає узгоджений взаємозв'язок мети, завдань та змісту формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів біології засобами інноваційних технологій в умовах освітнього середовища вищого навчального закладу, складниками якої є такі блоки: методологічно-цільовий, процесуально-змістовий, організаційно-технологічний і оцінно-результативний та педагогічні умови: стимулювання позитивної мотивації, формування ціннісних орієнтацій, поглиблення знань про культуру здоров'я, здоров'язбереження, здоровий спосіб життя, здоров'язбережувальну діяльність студентів на основі вдосконалення змісту та програмно-методичного забезпечення; оптимізація процесу формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів біології у освітньому середовищі ВНЗ шляхом упровадження інноваційних технологій; організація самостійної роботи студентів

для набуття особистого досвіду здоров'язбереження (рис. 3.1, ст. 136). У процесі дослідження доведено, що апробація моделі та педагогічних умов дозволили досягти позитивних змін у рівнях сформованості світоглядних переконань у студентів експериментальної групи порівняно з контрольною.

У розробленій програмі спецсемінару «Здоров'язбережувальна компетентність особистості» простежуються новаторські розробки автора, які вирізняються оригінальністю, дієвістю і водночас високою результативністю. Результати педагогічного експерименту супроводжуються матеріалом у графічному зображенні, у вигляді таблиць, рисунків, які суттєво розширюють та унаочнюють змістове поле дисертаційної роботи.

Зауважимо, що всі кількісні результати дослідження статистично обчислені, їх достовірність не викликає сумніву. Отримані позитивні результати, ті кількісні і якісні зміни, що відбулися в експериментальних групах у рівнях сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів біології свідчать про ефективність запропонованих автором педагогічних умов та методики формування здоров'язбережувальної компетентності, а також їхню відповідність поставленим завданням та меті дослідження.

Достовірність та наукова новизна здобутих результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях. Автореферат у повній мірі відображає основний зміст дисертації, а публікації Миронюк Т.М. якісно і кількісно (15 публікацій, із них 11 – одноосібні, з яких: 5 – відображають основні наукові результати дисертації, 5 – апробаційного характеру, 5 – додатково відображають результати дисертації) відповідають усталеним вимогам, достатньо повно відображають сутність та результати виконаного дослідження.

У цілому аналіз дисертації дає підстави стверджувати, що всі завдання відповідно до дослідження реалізовані, а аналіз додатків, що мають практичне значення, автореферату та наукових публікацій свідчить про те, що авторка виконала актуальне, ґрунтовне, перспективне, з авторськими елементами новизни дослідження, що сприятиме подальшому розвитку педагогічної науки. На особливу увагу заслуговують ґрунтовні додатки, які містить наукова робота

дисертантки.

Водночас, позитивно оцінюючи наукове і практичне значення результатів дослідження, вважаємо за необхідне відзначити низку міркувань, які виникли в процесі рецензування дисертації і вимагають окремих пояснень.

1. У підрозділі 1.1 Розділу 1 здійснено детальний та ґрунтовний аналіз стану вивчення проблеми здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вчителів в педагогічній теорії та практиці. Проте, недостатньо представлено погляди зарубіжних учених на досліджувану проблему.

2. Варто було б більше зацентувати увагу на розкритті засобів інноваційних технологій, які використовувалися при формуванні здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів біології. За цієї умови теоретична та практична значущість роботи була б значно вищою.

3. Отримані науково-пошукові факти були б більш переконливими за умов кореляційного аналізу дослідження змісту, форм, методів і технологій формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів біології з урахуванням специфіки ВНЗ.

4. Автору, зацентувавши увагу на тому, що формування здоров'язбережувальної компетентності особистості майбутнього педагога в системі професійної підготовки є ефективним завдяки взаємозв'язку та реалізації складників моделі (ст. 137), а саме таких блоків як методологічно-цільовий, процесуально-змістовий, організаційно-технологічний і оцінно-результативний, доцільно було б зобразити їх на моделі.

Висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку дослідження, яке містить цінний як теоретичний, так і практичний матеріал, вирізняється новизною результатів та висновків, що їх пропонує автор.

Вважаємо, що дисертація на тему «Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів біології засобами інноваційних технологій в умовах освітнього середовища вищого навчального закладу» за змістом, висновками, одержаними результатами відповідає вимогам ДАК МОН України, щодо дисертаційних робіт, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата

педагогічних наук, зокрема, «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її автор – Миронюк Тамара Миколаївна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,

викладач математики на підготовчому відділенні

Східноєвропейського національного університету

імені Лесі Українки

Марценюк І. П.

ЗАСВІДЧУЮ
секретар університету
27 02 2017р.